

Landstingsstyrelsen

Statskontorets rapport om Bidrag till försvarshistorisk verksamhet – en översyn

Landstinget i Jönköpings län har av Kulturdepartementet beretts tillfälle att yttra sig över ovanstående rapport.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att yttra sig enligt bifogat förslag

REGIONAL UTVECKLINGSDELEGATION

Rune Backlund

Agneta Jansmyr

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Statskontorets rapport om Bidrag till försvarshistorisk verksamhet

Remissvar

Landstinget i Jönköpings län har erhållit rapporten om Bidrag till försvarshistorisk verksamhet – en översyn för yttrande.

Landstinget vill påpeka att om denna bidragsform förs in i kultursamverkansmodellen måste statliga medel tillföras.

LANDSTINGSSTYRELSEN

Håkan Jansson
Landstingsstyrelsens ordförande

Agneta Jansmyr
Landstingsdirektör

Regionala utvecklingsdelegationen §§ 1-12

Tid: 2013-01-07 kl.13.00-16.25

Plats: Landstingets kansli, sal A

§ 10 *Stadskontorets rapport om Bidrag till försvarshistorisk*
Dnr *verksamhet – en översyn*
LJ Landstinget i Jönköpings län har erhållit rapport om bidrag
2012/ till försvarshistorisk verksamhet – en översyn för yttrande.
1585 I rapporten föreslås att dagens statsbidrag till
försvarshistoriska museiverksamheter förs in i modellen för
regional kultursamverkan.

Beslut

Regionala utvecklingsdelegationen föreslår
landstingsstyrelsen besluta

att i sitt svar påpeka att om denna bidragsform förs in i
kultursamverkansmodellen måste statliga medel tillföras.

Utdrag: Landstingsstyrelsen

Vid protokollet

Lena Bohman Hjelmstedt

Justeras

Rune Backlund

Carina Ödebrink

Rätt utdraget,
Intygar

Anneli Andersson

Sammanfattning

Statskontoret har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av formerna för statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter. Statsbidragsmodellen var ny och oprövad när den infördes år 2008.

Enligt nuvarande ordning fördelas statsbidraget dels av Statens försvarshistoriska museer (SFHM), dels av Statens maritima museer (SMM). Det är regeringen som fattar beslut om vilka museiverksamheter som är bidragsberättigade, efter förslag från SFHM och SMM. Besluten framgår av respektive myndighets årliga regleringsbrev. Sedan statsbidraget infördes år 2008 har minst 30 miljoner kronor årligen använts för statsbidrag inklusive kostnader vid de ansvariga museimyndigheterna för bidragshantering och stöd till de bidragsberättigade museiverksamheterna.

De brister som Statskontoret har funnit i dagens bidragsmodell kan sammanfattas på följande sätt:

- **Avsaknad av tydlig syftes- och målformulering**
Regeringens syfte med bidragsgivningen framgår inte av förordningen som styr bidragsgivningen och inte heller i andra underlag från regeringen.
- **Tydliga och transparenta kriterier för bidragsfördelning och uppföljning saknas**
Utredningen *Försvar i förvar* fungerar i praktiken som underlag för bidragsgivningen vilket innebär att en grov indelning i bidragsnivåer i huvudsak tillämpas.

- **Avsaknad av systematisk omprövning**
Särskilda rutiner för löpande omprövning saknas vid de bidragshanterande myndigheterna. I det årliga budgetarbetet har sådan omprövning inte heller genomförts hittills.
- **Splittrad ansvarsfördelning**
Bidragshanteringen har skilt sig åt mellan de två ansvariga museimyndigheterna. Ett gemensamt kansli har inrättats men i dag hanteras bidragen vid respektive myndighet.
- **Ineffektiv bidragshantering**
Administrationen kring bidragsgivningen är onödigt omfattande. Avsaknaden av en samlad bidragsprövning riskerar därtill att leda till en mindre effektiv bidragsgivning än annars.
- **Ingen åtskillnad mellan medel för bidragshantering och stöd respektive faktiska bidragsmedel**
Nuvarande ordning riskerar att leda till ett överdimensionerat kansli. Enligt Statskontorets bedömning behövs det ingen regional organisation.

Sammantaget gör Statskontoret bedömningen att det finns skäl att förändra dagens modell för och hantering av statsbidraget. De förändringar vi föreslår syftar till att ge staten förutsättningar att genom statsbidraget förbättra incitamenten för utveckling och förutsättningarna för fortlevnad av verksamheter som bedrivs på ett sådant sätt att de bidrar till att uppfylla statens syften och mål på det försvarshistoriska området. Statskontorets bedömning är att den statliga bidragsgivningen på det försvarshistoriska området även bör bidra till att skapa incitament för en ur publikt hänseende intressant och relevant verksamhet som sköts på ett sådant sätt vid museienheterna att deras förutsättningar att klara sig utan statsbidrag succesivt blir större. Ett motiv bakom statsbidragsreformen, i enlighet med utredningen *Försvar i förvar*, var just att stimulera den publika aspekten. Statskontoret anser att statsbidraget bör hanteras på ett sådant sätt att det på sikt ska kunna minska i relativ betydelse för de berörda verksamheterna. En aspekt av detta handlar om medfinansiering från lokala och regionala intressenter. Lokal och

regional medfinansiering är i dag en vagt formulerad ambition, som inte tillämpas i särskilt stor utsträckning. Att få till stånd en sådan bör emellertid vara ytterligare ett syfte med den statliga bidragshanteringen på området.

Statskontorets förslag på lång sikt

Statsbidraget förs in i kultursamverkansmodellen

Statskontoret föreslår att dagens statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter på sikt förs in i modellen för regional kultur-samverkan. Statskontoret konstaterar att den kompetens som de ansvariga museimyndigheterna besitter är och har varit värdefull för de museiverksamheter som i dag ingår i nätverket. Det stöd och den service som kansliet vid SFHM erbjuder museiverksamheterna har varit en viktig del i utvecklingen av verksamheterna runt om i landet.

På sikt bedömer Statskontoret att det inte finns samma behov av att koppla ihop de medel som betalas ut i statsbidrag med det stöd som de centrala museimyndigheterna kan erbjuda till försvarshistoriska museiverksamheter. De statliga museimyndigheterna bör även fortsättningsvis stödja museiverksamheterna runt om i landet. Däremot tydliggörs och stärks genom en sådan förändring den regionala och lokala koppling som har utgjort en viktig utgångspunkt i det statliga åtagandet på det försvarshistoriska området sedan införandet av dagens bidragsmodell, men som i dag har en oklar status. Om medlen för dagens statsbidrag förs över till kultursamverkansmodellen ställs tydliga krav på medfinansiering från kommun, landsting eller annan huvudman.

Statskontorets förslag på kort sikt

En myndighet får det samlade ansvaret

Statskontoret föreslår att dagens ordning förändras så att en statlig myndighet görs ansvarig för bidragshanteringen. Förutsättningar för enhetlighet i bidragshanteringen uppnås bäst genom att bidragshanteringen koncentreras till en myndighet. Detta skulle på ett väsentligt sätt öka effektiviteten i hanteringen.

SFHM hanterar i dag i praktiken den större delen av bidragen. Myndigheten besitter sakkompetens och expertis i fråga om försvarshisto-

risk museiverksamhet i allmänhet och museiverksamheterna inom SMHA-nätverket i synnerhet.

I normalfallet anser Statskontoret att ansvaret för enskild rådgivning och bidragsbeslut inte bör finnas på samma myndighet. Statskontoret bedömer emellertid att det under en övergångstid är möjligt att låta bidragsgivning och stödverksamhet hanteras av samma myndighet. Dels vore det ineffektivt att flytta ansvaret till en helt ny myndighet under en övergångstid, dels föreslår Statskontoret en mer reglerad bidragshantering som minskar riskerna för att blanda ihop de två uppgifterna vid en myndighet. En förändring där SFHM ges det samlade ansvaret har bäst förutsättningar att åstadkomma en effektivare metod utan att medföra brister i hanteringen under en övergångsperiod.

Statskontoret har prövat frågan om det skulle vara lämpligare att överföra SMM eller Riksantikvarieämbetet det samlade ansvaret men drag slutsatsen att SFHM i nuläget som bäst svarar mot behoven.

Åtskillnad mellan statsbidrag och övriga medel

Statskontoret föreslår att det görs en tydlig åtskillnad mellan medel som ska betalas ut som statsbidrag till museiverksamheterna och medel som ska gå till kostnader för bidragshantering och stöd.

Regeringen bör fastslå hur stor del av anslaget till Statens försvars historiska museer ska utbetalas som bidrag till de försvarshistoriska museiverksamheterna. De medel som i dag är villkorade i regleringsbrevet att användas för bidragsgivning samt till kostnader som är förenade med etablerande och upprätthållande av museiverksamheter ska bör således minska men i gengäld vara villkorade att endast användas för bidragsgivning. De medel som myndigheten behöver för bidragshantering respektive stöd till museiverksamheterna bör fortsättningsvis ingå i SFHM:s ramanslag utan närmare specificering.

Instruktionen för SFHM bör förändras så att det framgår att myndigheten har i uppgift att stödja museiverksamheter som erhåller bidrag i enlighet med bidragsförordningen.

Förenklad bidragshantering

Statskontorets bedömer, mot bakgrund av den kartläggning som vi har genomfört, att dagens bidragshantering är av en omfattning som inte står i proportion till antalet bidragsberättigade verksamheter och till den totala storleken på bidraget. Statskontoret förordar ett statsbidrag som kan rymma såväl driftbidrag som utvecklingsbidrag. Några särskilda utvecklingsbidrag bör därför inte utdelas längre.

Vidare bör bidragen fördelas högst en gång per år. En sådan förändring skulle innebära att de sökande får skäl att på ett strategiskt och samlat sätt bedöma behoven i verksamheten, avseende såväl drift som projekt- och utvecklingsbehov. Samtidigt får bidragsgivaren möjlighet att på ett samlat sätt pröva ansökningarna, vilket ger förutsättningar för en mer strategisk och effektiv bidragsgivning.

Ett öppnare bidragssystem

I framtiden bör inte regeringen besluta om vilka försvarshistoriska museiverksamheter som ska vara berättigade att söka bidrag. Det bör vara ett ansvar som vilar på den ansvariga bidragsgivaren att, efter samråd med SMM och Försvarsmakten, avgöra vilka verksamheter som ska vara stödberättigade och att fördela bidrag efter prövning. Härigenom kan regeringen och Regeringskansliet avlastas uppgiften att årligen hantera frågan i regleringsbrev.

Statskontoret bedömer att det finns behov av en successiv omprövning av bidragsberättigade verksamheter. Någon sådan omprövning har inte kommit till stånd med nuvarande modell. Prövningen av vilka verksamheter som ska vara berättigade till bidrag bör vara transparent. I förordningen som styr statsbidraget bör kriterier för den samlade gruppen av bidragsberättigade verksamheter framgå. Statskontoret bedömer att en sådan förändring på samma gång tillgodoser behovet av en fortgående och transparent omprövning av vilka verksamheter som ska ingå i Sveriges militärhistoriska arv och det behov som finns av långsiktighet i den statliga bidragsgivningen på området.

Förändrad bidragsförordning

Statskontoret föreslår att regeringen förtydligar det övergripande syftet med statsbidraget i förordningen. Av förordningen bör kriterier avseen-

de det försvarshistoriska nätverket som helhet vidare framgå. Därtill bör det framgå av förordningen vilka grundläggande krav som ska vara uppfyllda för att en verksamhet ska vara berättigad att söka bidrag. Ett krav om regional och lokal medfinansiering bör också framgå av förordningen.